

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogrammet for kalkun

Versjon 4

Anbefalt av Animalia AS sitt styre 11.02.25

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram kalkun

Anbefalt av Animalia AS styret 11.02.25, anerkjent av Mattilsynet 24.04.25

Referanse til regelverket: Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram i kalkunproduksjonen er utarbeidet i samsvar med Forskrift 12. desember 2001 om hold av høns og kalkun. Dette er fjerde versjon av retningslinjen. Første versjon ble anbefalt av Animalia AS styret 02.09.2016 og anerkjent av Mattilsynet 17.11.2016. Versjon 2 ble anbefalt av Animalia AS styret 22.05.2019 og anerkjent av Mattilsynet 09.10.2019. Versjon 3 ble anbefalt av Animalia AS styret 12.10.2020 og anerkjent av Mattilsynet 27.01.2021.

1. Formål

Formålet med retningslinjen er å sikre norske kalkuners velferd i oppdrettsfasen. Dette skal gjøres gjennom god produksjonsstyring, systematisk forebyggende helse- og dyrevelferdsarbeid og tredjeparts revisjon av regelverksetterlevelse.

2. Virkeområde

Retningslinjen gjelder for driftsenhet som oppdretter kalkun (*Meleagris gallopavo*) og leverer disse til varemottaker tilsluttet denne retningslinjen.

3. Definisjoner

Driftsenhet: En driftsenhet i jordbruket defineres som en virksomhet (bedrift) med jordbruksdrift. Hver driftsenhet skal ha identitetsmessig tilknytning til en bestemt landbrukseiendom, men driftsenheten skal omfatte alt som drives sammen, medregnet leid areal og uansett om arealet ligger i en eller flere kommuner. Driftsenheten i jordbruket er sammenfallende med tilskuddsenheten etter reglene for produksjonstillegg.

Varemottaker: Den bedrift (juridiske enhet) driftsenheten har leveringskontrakt med.

Påfølgende innsett: Nye kyllinger som settes inn i samme dyrerom på et tidspunkt der man i samråd med rugeri har hatt mulighet til å justere antall innsatte kyllinger i henhold til den tetthet man kan produsere i henhold til produksjonsresultatene i det foregående innsettet.

Nødvendig produksjonsdata: Registreringer som foretas av driftsenheten for hvert innsett: førsteukesvekt (g), førsteukedødelighet (%), total dødelighet (%) og andel avlivet av total dødelighet (%).

Produksjonskontroll: Elektronisk verktøy for registrering av produksjonsdata i kalkunproduksjonen med hensikt å bedre egne produksjonsresultater.

Dyrevelferdsbesøk: Veiledningsbesøk utført av DVP-veterinær, som skal registreres elektronisk og fullstendig i fagsystemet Velferdsportal Fjørfe. DVP-besøket skal utføres minst hver 6. måned.

DVP-veterinær: Veterinær som har gjennomført bransjens eget DVP-kurs og er registrert i oversikt publisert av Animalia.

4. Ansvar og roller

Nortura SA og Kjøtt- og Fjørfebransjens landsforbund (KLF) er ansvarlige for utforming og oppfølging av retningslinjen. Ansvar utøves av partene gjennom Animalia AS styret. Retningslinjen er forpliktende for varemottakere som tilslutter seg skriftlig. For KLF skal medlemsbedrifter som ønsker å slutte seg til avtalen, undertegne KLFs tilslutningsavtale. Nortura SA og KLF skal innenfor sine organisasjoner utpeke revisorer til å revidere og føre stikkprøvebasert tilsyn med retningslinjene i sine tilsluttede slakterivirksomheter. Partene kan utelukke tilsluttede slakterivirksomheter for vesentlige brudd på retningslinjen. Slakteriene kan til enhver tid revideres av henholdsvis Nortura SA eller KLF og plikter å legge til rette for slik revisjon. Varemottakerne kan med 6 måneders varsel skriftlig trekke sin tilslutning til retningslinjen ved å sende melding til Nortura SA eller KLF.

Ved Mattilsynets tilsyn hos tilsluttede varemottakere vil retningslinjen fungere som tilsynsreferanse på linje med andre elementer i varemottakernes kvalitetssystem, og ved tilsyn med HACCP og produksjonshygiene i slakterivirksomheten.

4.1 Animalias plikter

Animalia skal på oppdrag av KLF og Nortura SA:

- a) være sekretariat for bransjeretningslinjen
- b) ha oppdatert liste over tilsluttede varemottakere på www.animalia.no
- c) være pådriver for samordnet og lik praktisering av retningslinjen
- d) utarbeide statistikk og publisere resultater
- e) drifte journalsystemet HelseFjørfe og fagsystemet Velferdsportal Fjørfe
- f) tilby opplæring av KSL-revisorer, DVP-veterinærer og operatører i slakteriene
- g) gi veiledning til slakterier, varemottakere, driftsenheter og bransje
- h) overvåke praktiseringen av retningslinjen og gjennomføre nødvendige oppdateringer
- i) oversende retningslinjen til Mattilsynet for anerkjennelse som nasjonal retningslinje
- j) holde Mattilsynet oppdatert om retningslinjens innhold, endringer og praktisering

4.2 Varemottakers plikter

Den enkelte varemottaker skal:

- a) gjøre retningslinjen til en fullverdig og integrert del av egne kvalitetssystemer
- b) oppfylle kravene i offentlig regelverk og i egne kvalitetssystemer
- c) gi driftsenhet som produserer kalkun et tilbud om medlemskap i egnet produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF og kontrollere at nødvendige produksjonsdata blir registrert
- d) sikre at det gjennomføres kalibrert tråputebedømmelse ved slakting, jfr retningslinjens pkt. 5 iht retningslinjer utarbeidet av Animalia
- e) gjennom instruks til rugeri og driftsenhet, gi nødvendig informasjon og legge til rette for at driftsenhet kan produsere i samsvar med de offentlige krav om tetthetsreduksjon jfr retningslinjen pkt 6
- f) varsle driftsenheten i god tid før overskridelse av frister for dyrevelferdsbesøk
- g) sikre at driftsenhetene lukker avvik fra KSL-regelverket innen angitt frist
- h) inkludere og ekskludere driftsenhet fra dyrevelferdsprogrammet

4.3 Driftsenhetenes plikter

Den enkelte driftsenhet skal:

- a) være tilsluttet dyrevelferdsprogram kalkun dersom man ønsker å levere kalkun til slakterivirksomhet som har sluttet seg til denne retningslinjen.
- b) bidra med nødvendig dokumentasjon til Mattilsynet og slakterivirksomheten
- c) være medlem i og registrere nødvendige produksjonsdata i en produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF
- d) produsere i henhold til offentlig regelverk og KSL-standard for fjørfeproduksjon, dokumentert gjennom årlige elektronisk dokumenterte egenrevisjoner og eksterne revisjoner hvert 3. år
- e) innarbeide denne retningslinjen i eget kvalitetssystem og sikre at nødvendige produksjonsdata som ikke registreres i produksjonskontrollen, registreres og rapporteres til slakterivirksomheten
- f) gjennomføre nødvendige tiltak for å tilfredsstille dyrevelferden, herunder lukking av avvik påvist ved KSL-revisjon, oppfølging av anbefalinger fra veterinær og forskriftsregulert reduksjon av dyretetthet
- g) inngå skriftlig avtale med DVP-veterinær om dyrevelferdsbesøk i besetningen. Avtalen skal omfatte at det skal tas kontakt med veterinæren ved tegn på sjukdom eller klare produksjonsavvik, og at veterinær utfører dyrevelferdsbesøk minst hver 6. måned registrert i Velferdsportal Fjørfe.

5. Dyrevelferdsbesøk

En egen besøksveileder beskriver forberedelse, gjennomføring og besøksrapport, inkludert betydningen av god dokumentasjon. Under besøket registrerer veterinæren dyre- og ressursbaserte indikatorer som vurderes som: 1. Bra, 2. Bør forbedres og 3. Må utbedres. Score 3 settes ved det som anses som forskriftsbrist (avvik), der nødvendige tiltak spesifiseres og avvik må lukkes.

6. Tråputeprogram

Tråputer skal skåres for alle flokker som slaktes. Ved kjønnsdelt oppføring av haner og høner regnes kjønnene som separate flokker selv om de holdes i samme dyrerom.

Personell som utfører tråputeskåring skal være sertifisert etter å ha gjennomgått og bestått kurs i tråputeskåring i regi av Animalia, og skal deretter delta i fastsatt program for opplæring og kalibrering for å opprettholde sertifiseringen.

Tråputeskåring innebærer at minst 100 føtter fra hver flokk bedømmes og klassifiseres i 4 ulike klasser:

- Klasse 0:** Uten anmerkning
- Klasse 1:** Lett skade
- Klasse 2:** Grov skade, mindre enn 50% av tråputens areal
- Klasse 3:** Grov skade, mer enn 50% av tråputens areal

Merk: Er det grov skade på mindre enn 50% av tråputen, men samtidig grov skade på en eller flere tær, skal tråputen klassifiseres i klasse 3.

Tråputeskår beregnes ved at antall Klasse 0-føtter multiplisert med 0 adderes med antall Klasse 1-føtter multiplisert med 1, og antall Klasse 2-føtter multiplisert med 2, og antall Klasse 3-føtter multiplisert med 3. Hver flokk får da en poengsum i intervallet 0-300. Dersom flere enn 100 føtter blir bedømt, skal skår omregnes til 100 føtter slik at alle føtter teller likt i den endelige poengsummen. Tråputeskår skal rutinemessig meddeles driftsenheten for hver flokk. Ved tråputeskår over 60 poeng skal driftsenheten søke råd hos DVP-

veterinær, varemottaker, ventilasjonsfirma og/eller annen rådgiver med relevant kompetanse. Målet skal være å finne sannsynlig årsak til høy tråputeskår, og gjennomføre tiltak for å hindre tilsvarende situasjon i neste innsett.

Standard dyretetthet er 4.8 innsatte daggamle kalkunkyllinger per m². Dersom snitt av alle slaktinger av høner fra samme innsett overstiger følgende grenser, utløses tetthetsreduksjon i påfølgende innsett slik:

	Dagens grenser for tråputescore frem til 30.6.2025	Nye grenseverdier Trinn 1 1.7.2025 til 31.12.2026	Nye grenseverdier Trinn 2 fra 1.1.2027	Konsekvens, belegg påfølgende innsett (innsatte daggamle/m ²)
Tråputescore*	< 150	< 100	< 80	4,8 (standard)
Tråputescore*	150-179	100-129	80-109	4,6
Tråputescore*	180-209	130-159	110-139	4,5
Tråputescore*	210-239	160-189	140-169	4,4
Tråputescore*	240-300	190<	170-300	4,3

*snitt av alle slaktinger av høner i flokken

7. Avviksbehandling

Følgende avvik er utgangspunkt for trekk for driftsenheter som ikke tilfredsstiller kravene i dyrevelferdsprogrammet:

1. Manglende dokumentasjon på dyrevelferdsbesøk siste 6 måneder
2. Manglende lukking av avvik (score 3) på dyrevelferdsbesøk innen angitt frist

Dersom pkt. 1 eller 2 over ikke er oppfylt skal varemottakere iverksette et dyrevelferdstrekk 15 dager etter at fristen er utløpt. Se detaljer i vedlegg 1: «DVP kalkun - Varsler og avvikshåndtering»

Dersom det påvises vesentlige avvik fra offentlig regelverk, KSL-krav til kalkunproduksjonen eller denne retningslinjen og slike avvik ikke lukkes innen angitt frist, skal varemottaker anse driftsenheten for å stå utenfor dyrevelferdsprogrammet. Perioder med produksjonsopphold kan trekkes fra ved vurdering av overtredelse av tidsfrister.

8. Klageadgang

Driftsenhetens klageadgang er regulert i leveranseavtalen med varemottaker. For klager på vedtak som fattes av Mattilsynet gjelder Forvaltningsloven.

9. Gyldighet

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram kalkun ble underskrevet av Nortura 22.04.2013 og KLF 30.04.2013, med senere tilleggsavtale underskrevet av begge parter 16.11.15. Denne retningslinjen ble første gang anerkjent av Mattilsynet 6.6.2013 som "Nasjonal retningslinje" iht. Forskrift 12. desember 2001 om hold av høns og kalkun jfr. Rådsdirektiv 43/2007, artikkel 8. Versjon 2 av bransjeretningslinjen ble anbefalt av bransjestyret 8.9.2014 og anerkjent av Mattilsynet 23.10.2015. Versjon 3 av bransjeretningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 12.10.2020 og anerkjent av Mattilsynet 27.01.2021.

Vedlegg 1 - DVP kalkun – felles rutiner for varsel og avvikshåndtering

Dato: 04. juni 2025

Formålet med dette notatet

Det er varemottakere som inkluderer driftsenhetene (kalkunprodusentene) i dyrevelferdsprogrammet (DVP) for kalkun etter vilkår gitt i retningslinjen. Oppfylles ikke disse vilkårene, skal driftsenhetene anses å stå utenfor DVP kalkun. Bransjen ønsker felles rutiner for varsling av avvik, frister for å lukke disse og utelukkelse fra programmet. Dette dokumentet beskriver disse rutinene.

DVP kalkun

Den digitale plattformen til DVP fjørfe har fått navnet «Velferdsportal fjørfe». Her kan veterinær registrere DVP-besøk, og både produsent, veterinær og varemottager kan se status og besøksrapporter. Veterinær og produsent kan logge inn direkte i «Velferdsportal fjørfe». DVP fjørfe vil gjøre informasjon tilgjengelig for KSL angående status og overordnet årsak til at DVP fjørfe ikke er godkjent.

Varsling til produsent og veterinær

«Velferdsportal fjørfe» sender ut sms-varsler til produsent og veterinær. Det sendes varslar til produsenten når han/hun bli innrullert. Ved behov sendes påminnelse 30 dager og 14 dager før en frist for gjennomføring av besøk, kurs eller lukking av avvik. I tillegg sendes det et varsel dersom fristen oversittes. Det sendes også ut varsler knyttet til endringer i avtaleforholdet mellom produsent og veterinær, og når en ny besøksrapport er registrert.

1. Oppsummering varsler fra DVP fjørfe:
 - a. Varsel om frist for å gjennomføre DVP-besøk
 - b. Varsel om at et avvik er opprettet
 - c. Varsel om frist for å lukke avvik
 - d. Varsel om oversittet frist og risiko for DVP-trekk
 - e. Varsel om endring i avtaleforhold mellom veterinær og produsent
2. Varsel om KSL-trekk går fra KSL. Her følges vanlige varslingsrutiner.

Avvikshåndtering og trekk

Punkt 7 i «Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram kalkun» sier at følgende avvik er utgangspunkt for trekk for driftsenheter som ikke tilfredsstiller kravene:

1. Manglende dokumentasjon på dyrevelferdsbesøk siste 6 måneder
2. Manglende lukking av avvik (score 3) på dyrevelferdsbesøk innen angitt frist

Det er etablert en trekkordning med to nivåer for kalkunprodusenter. Dersom pkt. 1 og/eller 2 over ikke er oppfylt, skal varemottakere gjennomføre et dyrevelferdstrekk i størrelsesorden 50 øre/kg 15 dager etter at fristen er utløpt. Dersom avvik ikke er rettet etter påfølgende innsett er avsluttet, vil KSL-trekk iverksettes. KSL-trekket gjennomføres etter dagens etablerte KSL-rutine.

Rutine ved manglende registrering av produksjonsdata i produksjonskontroll

Bransjeretningslinjen (punkt 4.3 c) krever at den enkelte driftsenhet skal "være medlem i og registrere nødvendige produksjonsdata i en produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF". "Nødvendig produksjonsdata" defineres som at driftsenheten minimum rapporterer inn førsteukesvekt (g), førsteukedødelighet (%), total dødelighet (%) og andel avlivet av total dødelighet (%). Deltagelse defineres i tillegg som at driftsenheten senest 1 måned etter at innsettet er avsluttet skal ha rapportert inn disse dataene. Ved manglende deltagelse i produksjonskontroll skal varemottakeren:

- Sende brev eller epost om at produksjonsdata blir rapportert inn for det aktuelle innsettet. Dersom ingen respons på dette innen 14 dager:
- Sende brev eller epost med varsel om at produksjonen stoppes. Produsenten gis en frist på 14 dager fra brevets dato på å rapportere inn produksjonsdataene. Dersom denne fristen oversittes:
- Avbestilling av innsett for den neste tremåneders perioden ved første mulige anledning og brev eller epost der det gjøres oppmerksom på at kalkunprodusenten ikke lenger oppfyller kravene til deltagelse i Dyrevelferdsprogram kalkun.

Rutine ved manglende ekstern KSL-revisjon eller manglende lukking av KSL-avvik

Bransjeretningslinjen (punkt 4.3 e) krever at den enkelte driftsenhet skal "produsere i henhold til offentlig regelverk og KSL-standard for fjørfeproduksjon, dokumentert gjennom årlige elektronisk dokumenterte egenrevisjoner og eksterne revisjoner hvert 3. år».

Bransjeretningslinjen krever også at driftsenheten skal lukke avvik påvist ved KSL-revisjonen (punkt 4.3 f).

Ved overskredet frist for ekstern revisjon eller lukking av avvik skal varemottakeren:

- Sende brev eller epost om at ekstern revisjon eller lukking av avvik må gjennomføres umiddelbart. Dersom ingen respons på dette innen 14 dager:
- Sende brev eller epost med varsel om at produksjonen stoppes. Produsenten gis en frist på 14 dager fra brevets dato på å gjennomføre ekstern revisjon eller lukke avvik. Dersom denne fristen oversittes:
- Avbestilling av innsett for den neste tremåneders perioden ved første mulige anledning og brev eller epost der det gjøres oppmerksom på at kalkunprodusenten ikke lenger oppfyller kravene til deltagelse i Dyrevelferdsprogram kalkun.